

LANDCLASSIFICATIE

Lezing voor 1e gedetacheerden van het L.E.I. op 7 maart 1958
(Hier en daar enigszins verkort, doch met recente begrippen
aangevuld.)

Inleiding

Gezien de ontwikkeling van het werk, verbonden aan het "onderzoek landclassificatie", is het nuttig eens een overzicht te geven van het doel, het nut en de betekenis van landclassificatie. Speciaal is het van belang, dat onderling eens van gedachten wordt gewisseld omtrent het werk dat voor U hieraan is verbonden, terwijl het bovendien nuttig kan zijn dat U bent ingelicht omtrent de organisatie en opzet van het onderzoek.

Alvorens wij echter over doel en nut van landclassificatie spreken, is het nodig, dat wij weten wat wij met landclassificatie bedoelen. Van belang is hierbij, dat landclassificatie op verschillende wijzen kan geschieden en dat daardoor gemakkelijk begripsverwarring kan ontstaan.

I. WAT IS LANDCLASSIFICATIE FEITELIJK

Het antwoord is simpel eenvoudig, nl. "het met een bepaald praktisch doel indelen van het land in klassen". Met "land" wordt de landbouwgrond bedoeld en in ons geval speciaal de grond, welke voor akker- en weidebouw in gebruik is of genomen kan worden.

Het land, of de grond zo men wil, kan op verschillende wijzen worden geclassificeerd. De ene classificatie kan daarbij de andere aanvullen of ondersteunen. Wij onderscheiden, al naar gelang het doel ervan, de volgende classificaties: (zie voor indeling ook bijlage 1).

- A I bodem-classificatie;
- A II bodem-hoedanigheidsclassificatie;
- A III bodem-gebruikclassificatie;
- A IVa beschrijvende bodemgeschiktheidsclassificatie;
- A IVb kwantitatieve bodemgeschiktheidsclassificatie;
- B economische landclassificatie;
- C I adviserende landclassificatie;
- C II beleidslandclassificatie.

Wij zullen deze classificaties stuk voor stuk de revue laten passeren en bespreken. Het zal U reeds zijn opgevallen, dat de bovenstaande opsomming ingedeeld kan worden in drie groepen, nl. aangeduid met A, B en C. Wij zullen ons eerst bepalen tot groep A = samengevat "de bodemkundige landclassificatie".

A I. Bodemclassificatie

De klemtoon valt hier op "de bodem". Wanneer de bodem wordt geclassificeerd, dan bedoelt men hiermede, dat de bodem in zijn vele schakeringen beschreven wordt, onderzocht en gerangschikt naar zijn natuurwetenschappelijke aard. In de gewone spreektaal wordt deze classificatie "bodemkartering" genoemd. Dit woord houdt in, dat de bodem na rangschikking op kaart wordt gebracht. De rangschikking heeft plaats door de grond tot op een diepte van $\pm 1,20$ m te onderzoeken op profiel. Het profiel van de bodem kan belangrijke aanwijzingen geven omtrent de vorming van de grond, m.a.w. bij dit onderzoek komt in meer of mindere mate naar voren hoe de bodem, althans het bovenste gedeelte, in de loop der jaren is gevormd en opgebouwd. Velen menen, dat de grond reeds grotendeels gevormd is. Dit is echter zeer betrekkelijk. De vorming, of beter uitgedrukt "de wijziging" van de bodem gaat steeds door. In vele gevallen gaat dit zeer langzaam en is voor ons mensen nauwelijks waarneembaar. Deze veranderingen hebben plaats door inwerking van natuurlijke elementen. Door ingrijpen van de mens kan deze inwerking versneld of vertraagd worden. Zoals reeds werd opgemerkt, gaat men bij de boringen tot 1,20 m diep, zodat men kan nagaan of er b.v. voor de plantengroei storende lagen in voorkomen en of eventueel verbeteringsmogelijkheden aanwezig zijn. Bij de kartering wordt behalve aan het profiel bovendien aandacht geschonken aan de waterhuishouding van de grond, zoals vochtcapaciteit, winter- en zomergrondwaterstanden etc. Evenzo wordt de samenstelling van de grond onderzocht, zoals granulaire samenstelling (die aangeeft de opbouw van de grond naar fijnheid van de gronddeeltjes), humusgehalte, soort van humus, lemigheid en bij klei o.a. ook het gehalte aan koolzure kalk.

Dergelijk onderzoek wordt uitgevoerd door de Stichting voor Bodemkartering. In totaal is thans ongeveer 25% van de oppervlakte van Nederland min of meer in detail gekarteerd. Soms waren dit karteringen in opdracht van D.U.W., Cultuurtechnische Dienst, Ontginningsmaatschappijen in verband met uit te voeren werken, maar ook waren dit in vele gevallen studiekarteringen (o.a. Dollard, de Gelderse Vallei en Noord-Limburg), die uitgevoerd zijn in het kader van de algemene taak van de "Stichting" ter bestudering van de bodem in Nederland.

Het betreft hier dus z.g. regionale karteringen. Deze karteringen waren echter verschillend, zowel wat de omvang en diepte van het onderzoek betrof als de gebruikte terminologie. Het is logisch, dat men thans tracht in de terminologie enige coördinatie te verkrijgen, nl. zodanig, dat deze voor het gehele land is te gebruiken. Hiermede tracht men te bereiken, dat over het gehele land dezelfde betekenis aan één bepaalde uitdrukking gehecht kan worden. Ook de indeling in de klassen vroeg en vraagt naar een ordening. Met deze ordening is men reeds een flink eind

opgeschoten. De stand van zaken is thans zo, dat er wel een vrij goede bodemkaart van Nederland gemaakt kan worden. Naast de regionale onderzoekingen heeft men nl. overal in de lande z.g. verkenningen gedaan, z.g. aanvullende karteringen. Dit zijn vrij globale onderzoekingen, doch een vrij goede indruk van een gebied kan men hiermede toch wel verkrijgen. Waarschijnlijk zal nog in 1958 een Nederlandse Bodemkaart (Nebokaart) verschijnen met een schaal van 1 : 200.000. In 1959 wordt definitief begonnen met de opname van de bodemkaart op kaartbladen van geheel Nederland op een schaal van 1 : 50.000. Dit is een zeer omvangrijk werk dat naar schatting 15 tot 20 jaar zal vergen.

Het is in dit verband nodig te vermelden, dat de noodzaak van een bodemkaart reeds lang is gevoeld. Dit was aanleiding, dat prof. Edelman in 1950 een voorlopige bodemkaart heeft laten verschijnen. De begrenzing op deze kaart is echter zeer onnauwkeurig en de klemtoon moet hier dus zeer speciaal op voorlopig vallen.

A II. Bodemhoedanigheidsclassificatie

De klemtoon van deze classificatie ligt op "hoedanigheid". Het begrip is nog nieuw. In Amerika spreekt men (C.E. Kellogg) van "soil qualities".

De classificatie geeft aan wat de belangrijkste eigenschappen van de grond zijn, zoals; bewerkbaarheid, structuur van de grond en vochthoudendheid. De kaarten, die hiervoor worden gemaakt zijn in feite afgeleide bodemkaarten. De gegevens liggen nog zuiver in het natuurwetenschappelijke vlak. De kenmerken van de bodem, zoals die in de hoedanigheidsclassificatie zijn vastgesteld, worden bekeken uit het gezichtspunt van de toepassingen, hetzij landbouwkundig, tuinbouwkundig, cultuurtechnisch, etc.

A III. Bodemgebruiksclassificatie

Dit onderzoek beoogt het nagaan van: het huidige bodemgebruik, de bedrijfsvorm, de gewassen en het produktieniveau. Een voorbeeld van bodemgebruiksclassificatie is de landbouwstatistiek. Het indelen van het land in landbouwgebieden berust in feite op de bodemgebruiksclassificatie. Reeds land werd de behoefte hieraan gevoeld. Het was dr. Staring, die in het midden der 19e eeuw het land doortrok en bij hoofden van scholen en andere plaatselijke deskundigen informaties inwon omtrent de landbouwstelsels. Hij was nl. van mening, dat de toen heersende stelsels sterk gekoppeld waren aan de grondsoort. Kende men de indeling van het land naar de landbouwstelsels, dan kende men ook ten naaste bij de grondsoort. Staring was zich overigens zeer goed bewust, dat de grondsoort slechts één der factoren is die invloed hebben op de structuur van het landbouwbedrijf. De heersende stelsels hingen ook af van;

1. de nabijheid van de markt;
2. de hoogteligging van de grond;
3. het gevestigd zijn van een stelsel (traditie);
4. de maatschappelijke toestand.

Maar in het landbouwverslag van 1863 concludeerde hij toch:

"Zeer groot blijft evenwel de invloed van de grondsoort, deze is de grootste van alle". Aan Staring komt de eer toe, dat ten behoeve van het statistische inzicht in 1875 voor het eerst een indeling in het Verslag voor de Landbouw is opgenomen, waarbij het land naar bodemgebruik is geclassificeerd, nl. ingedeeld in 44 landbouwgebieden, die samengevoegd waren in 10 groepen, zijnde de heersende landbouwstelsels.

De indeling is sindsdien vele malen gewijzigd. Momentool heeft men, ingaande 1957, een indeling met 120 landbouwgebieden, ingedeeld in 6 groepen. Voorts is een gewassenopname een vorm van bodemgebruiksclassificatie, waarbij in een bepaalde streek voor een bepaald jaar een opname wordt gedaan en in kaart gebracht. Vanzelfsprekend kan men hierbij van zeer globaal tot zeer gedetailleerd te werk gaan.

A IVa. Beschrijvende bodemgeschiktheidsclassificatie

Met deze classificatie wordt bedoeld, het beoordelen van de mogelijkheden die een grond biedt, zowel wat betreft de teelt van verschillende gewassen en de grondverbeteringen. Dit geschiedt met behulp van ervaring van deskundigen, proeven en andere gegevens. Deze classificatie kan niet eerder worden uitgevoerd en in kaart worden gebracht dan wanneer de bodemclassificatie is uitgevoerd. Deze wordt de laatste jaren in toenemende mate beoefend door de Stichting voor Bodemkartering, die daarbij zoveel mogelijk adviezen van plaatselijke deskundigen inwint (zoals in Noord-Limburg). Deze classificatie is niet kwantitatief, d.w.z. de indeling steunt niet op hoeveelheden. Men zou haar kunnen beschouwen als een globale taxatie van de mogelijkheden van de grond. Ze berust op een combinatie van de praktijkervaring met de bodemkundige gegevens. De betekenis van de beschrijvende bodemgeschiktheidsclassificatie is in een paar punten aan te geven.

1. Ter vereenvoudiging van de bodemkaart.

Een beschrijvende bodemgeschiktheidskaart moet worden gezien als een uittreksel of als vereenvoudiging van een bodemkaart. Een beschrijvende bodemgeschiktheidskaart geeft aan, welke groepen aan, welke groepen van bodemeenheden voor een bepaald doel een gelijke of ongeveer gelijke betekenis hebben. Dit is van het grootste belang, omdat bodemkaarten dikwijls noodgedwongen ingewikkeld zijn en daardoor voor de niet-bodemkundige vaak slecht leesbaar.

2. Als systematisch overzicht van de praktijkervaring

Het wordt mogelijk meer inzicht te krijgen in de ervaringen op verschillende bedrijven en in verschillende streken met de eigenschappen van de grond als objectieve basis.

3. Een scherper probleemstelling voor verder onderzoek is mogelijk

Omvang en betekenis zowel van regionale als van landelijke problemen worden duidelijker. Vooral van belang ook is deze kennis ten behoeve van de kwantitatieve bodemgeschiktheidsclassificatie.

Ter illustratie geven wij hierbij een tabel, die als voorbeeld kan dienen van een beschrijvende bodemgeschiktheidsclassificatie uit een type gebied: Noord-Limburg.

Tabel 1

VOORBEELD VAN EEN BODEMGESCHIKTHEIDSTABEL 1)

Bodem- typen	Rogge	Haver	Tarwe	Voeder- bieten	Aard- appelen	Gras- land
U h 1	3	3	3	3	2	1-2
U z 2	2	1	1	1	2	0
S h 1	3	1-2	2	1-2	2	0
S l 1	2	2	1-2	2-3	0	0-1
S o v	2	2-3	0-1	2	1-2	2
S Z g s	0	0	0	0	1	0
S Z g 3	2	2	1-2	1-2	2	0-1
S Z owa 1	0-1	0	0	0	1	0
S Z owb 5	2	2	0	1-2	2	K
S Z owb 2	1	0-1	0	0	1	0
Z s o 1	1	0	0	0	1	0
Z s e 1	1	1	0	0	2	1

0 = ongeschikt

1 = matig geschikt

2 = geschikt

3 = zeer geschikt

K = alleen voor kunstweide

U h 1 = Hoge zandige uiterwaardkleigrond

U z = Uiterwaard-zandgrond

S h 1 = Hoge rivierleemgrond

S l 1 = Lage zware rivierleemgrond

S o v = Veenontginnings-rivierleemgrond

S Z g s = Hoge tot middelhoge rivier-stuifzand

S Z g 3 = Middelhoge tot lage, grauwe, lemige rivierzandgrond

S Z owa 1 = Middelhoge Affersven-zandgrond met bank

S Z owb 5 = Zeer lage Wellsmeer-zandgrond

S Z owb 2 = Middelhoge Wellsmeer-zandgrond

Z s o 1 = Jonge uiterst droge stuifzandontginningsgrond

Z s e 1 = Droge oude bouwland-stuifzandgrond

1) Ontleend aan Syllabus; Landclassificatie door dr.ir. A.P.A. Vink. Cursus Veldbodemkunde voor assistenten van de Directie van de Landbouw - februari 1958.

A IVb. De kwantitatieve bodemgeschiktheidsclassificatie

Deze classificatie vereist een veel omvangrijker onderzoek dan de beschrijvende bodemgeschiktheidsclassificatie, daar deze steunt op fysieke hoeveelheden. Het begrip "bodemgeschiktheid" dient zo zuiver en objectief mogelijk aan te geven wat de mogelijkheden van een bepaalde grond zijn. Dit kan zijn de "geschiktheid" voor de teelt van bepaalde gewassen, voor bepaalde vruchtwisselingen, eventueel ook bedrijfstypen, maar ook mogelijkheden voor cultuurtechnische maatregelen. De term "geschikt" betekent, datgene wat een goede boer bij een goede ontsluiting geschikt noemt. De graad van geschiktheid van een grond voor bepaalde teelten moet worden beoordeeld naar:

1. de fysieke opbrengsten van de gewassen (kg per ha);
2. de fysieke kostenfactoren die nodig zijn om de fysieke opbrengsten te verkrijgen (kg N, kg K₂O etc.);
3. de oogstzekerheid van de in beschouwing genomen gewassen;
4. de kwaliteit der produkten;
5. de prijzen van de te verbruiken kostenfactoren;
6. de prijzen per kg van de gewassen;
7. de prijsverhoudingen tussen de gewassen onderling en de daarbij betrokken kostenfactoren;
8. de relatieve oppervlakte der landklassen (schakering der gronden).

De kwantitatieve bodemgeschiktheidsclassificatie steunt op de eerdergenoemde classificaties. Het is niet verantwoord een bodemgeschiktheidsclassificatie te maken zonder dat deze gebaseerd is op de objectieve natuurwetenschappelijke basis die geleverd wordt door een bodemkartering.

II. HET NUT VAN DE CLASSIFICATIES

1. Deze classificatie is van algemeen-wetenschappelijke waarde

De mogelijkheid tot het vergelijken van velerlei landbouwkundige verschijnselen en onderzoekuitkomsten met meer kwantitatieve gegevens over de betekenis van de bodem in de akker- en weidebouw, wordt door deze classificatie verwezenlijkt.

2. De uitkomsten staan ten dienste van landbouw-voorlichting en onderwijs

Het moet van het grootste belang worden geacht, dat fouten kunnen worden opgespoord en aangegeven, waardoor de mogelijkheid wordt geschapen dat landbouwkundige verbeteringen worden uitgevoerd. De voorlichting kan erop gericht zijn, dat de boeren tot verbetering van de grond worden aangespoord, of tot een meer juiste gewassenkeuze, waardoor het risico wordt beperkt. Het onderwijs kan erop gericht zijn, dat toekomstige jonge boeren ken-

nis krijgen van de mogelijkheden die de gronden in hun streek bieden.

3. De pacht en kooprijzen

Het speciaal nut van de geschiktheidsclassificatie is, het verkrijgen van een betere objectieve basis bij het waarderen van de grond. Het streven, de invloed van de grond los te maken van de eigen kunde en ijver van de boer, wordt hierdoor bevorderd. Het gaat uiteindelijk om een beoordeling van de blijvende eigenschappen van de grond, waarbij persoon, plaats en tijd zoveel mogelijk moeten worden uitgeschakeld.

4. Eventueel toeslagen op produkten of bedrijfsuitkeringen,

welke in verband staan met het produktie-niveau van de grond. Het is denkbaar, dat na verloop van tijd zoveel bekend wordt, dat eventuele toeslagen op de produkten of uitkeringen per ha in verband met de kwaliteit van de bodem kunnen worden vastgesteld.

5. Cultuurtechnische werken

Het is mogelijk, dat meer verantwoord en misschien ook sneller - omdat de grond reeds gekarteerd is - cultuurtechnische maatregelen kunnen worden genomen, waardoor een streek verbeterd kan worden en op een hoger plan kan worden gebracht. De verdeling bij ruilverkaveling kan dan op een zo rechtvaardig mogelijke wijze plaats hebben.

6. Planologie

Bij stedenbouw en andere uitbreidingsplannen kan men bij de aanleg van wegen en het bouwen van huizen enz. gronden, die een speciale waarde hebben voor land- en tuinbouw, eventueel sparen. Nog onlangs is in het westen van het land een globale classificatie gemaakt, in opdracht van het Ministerie van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid. Ook voor streekplannen is de vermeerdering van deze kennis zeer noodzakelijk.

III. DE ORGANISATIE VAN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Om tot een bodemgeschiktheidsclassificatie te komen is het nodig, dat alle wetenschappelijke werk op het gebied van de landbouw en dat betrekking heeft op de bodem, wordt gecoördineerd. Dit is nodig daar de taak van elk instituut of instelling slechts een deel van het zeer omvangrijke wetenschappelijke werk omvat. In verband daarmee is een Contactcommissie Bodemgeschiktheidsclassificatie gevormd, bestaande uit personen, werkzaam bij de volgende instituten of instellingen:

1. Stichting voor Bodemkartering;
2. Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst,
(afd. Akker- en weidebouw van het Ministerie van L., V., en V.);
3. Instituut voor Bodemvruchtbaarheid;
4. Proefstation voor Akker- en Weidebouw;
5. Consulentschap voor Bodem en Bemesting;
6. Cultuurtechnische Dienst;
7. Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding;
8. Afd. Grond- en Pachtzaken van het Ministerie van L., V., en V.;
9. Instituut voor Biologisch en Scheikundig Onderzoek in de
Landbouw;
10. Landbouw-Economisch Instituut.

Uit deze Contactcommissie is een aantal personen aangewezen om in een werkgroep het onderzoek uit te voeren en te coördineren. De doelstelling werd op 28 januari 1955 als volgt geformuleerd.

1. Het opstellen van een landelijk classificatie-raam naar geschiktheid voor de plantenteelt in de bestaande bedrijfsverbanden.
2. Het inpassen van de landbouwgronden van Nederland in dit raam, zulks binnen verschillende tijdslimieten al naar gelang van de gewenste perfectie van het werk.
3. Het bezien van regionale classificaties.
4. Het bezien van landelijke classificaties, andere dan onder punt 1 bedoeld, indien hiervoor een beroep wordt gedaan op de werkgroep.

Gelijktijdig werd besloten, dat het landelijk raam zal worden opgesteld in de werkgroep op basis van de beschikbare kennis, o.a. van de gemaakte regionale classificaties. Ten behoeve van het inpassen van de gronden in dit raam zullen gegevens worden verzameld over het verband tussen opbrengst, oogstzekerheid, kwaliteit en de produktiekosten van de verschillende gewassen.

Vastgesteld werd, dat tevens een aantal type gebieden zou worden gekozen en bij voorkeur gebieden, waar reeds een regionale kartering is geweest. De benodigde gegevens en beoordelingen zouden worden verzameld door de afd. Landclassificatie van de Stichting voor Bodemkartering, met medewerking van de Instituten en Voorlichtingsdiensten.

Voorts werden als belangrijke punten genoemd:

1. begrenzing van de taak tot de teeltuitkomsten van akker- en weidebouw (dus geen tuinbouw);
2. het nagaan van de vruchtwisseling en het vaststellen van een bouwplan in de diverse gebieden;
3. het baseren van de classificatie op de karteringseenheden.

Verder werd besloten, dat het rassenlijstprincipe zou worden ingevoerd. Dit houdt in, dat in 1961 een eerste landelijk raam zal verschijnen en dat net als bij de rassenlijst, daarna geregeld zal worden aangevuld en herzien.

Intussen is het nodig, dat de methodieken worden bedacht, door middel waarvan tot geschiktheidsgetallen gekomen kan worden. Daartoe is in 1957 reeds een proefstuk opgesteld (M.20), waarin van uiteenlopende bodemtypen begrotingen zijn gemaakt en waarbij werd aangenomen, dat enkele bedrijven geheel uit die uiteenlopende bodemtypen bestonden. Hiervan is niet de rentabiliteit berekend, maar wel de z.g. grondrente van Ricardo. Het voert hier te ver een uitvoerige beschouwing te wijden aan deze begrotingen. Het doel hiervan was het zoeken naar z.g. geschiktheidsgetallen die de relatieve waarde van de grond aangeven, ingepast in een 100-delige schaal.

Zoals reeds werd gezegd, is een aantal type-gebieden gecreëerd, weergegeven in tabel 2.

TYPE-GBIEDEN

Tabel 2

Type-gebied	Aanduiding	Bodemkundige landschappen
1 a	Venray	Zandgrond- oud bouwland en ontginningen
1 b	Borger	Idem met plaatselijk keileem
2	Gelderse Vallei	Idem (zonder keileem)
3	Friese Wouden	Idem met keileemondergrond
4 a	Veenkoloniën Groningen	Oude veenkoloniën, veen en zandgrond
4 b	Idem Drente	Jonge veenkoloniën, veen en zandgrond
5	Rivierleemgronden	Lichte, middelzware en zware, oude rivierafzettingen
6	Rivierkleigronden	Stroomgrond, komgrond, overslaggrond etc.
7	Alblasserwaard	Klei, klei op veen en veen
8	Het Dollardgebied	Jonge zeeboezemgrond, bouwto en keileem
9	West-Zeeuws Vlaanderen	Jonge zeeklei, gebroken grond, zand
10 a	Zuid-Limburg	Lössgrond
10 b	Idem	Verweringsgrond

In alle gebieden zullen moeten plaats hebben:

1. Enquêteering en technische perceelsadministratie, uit te voeren door het L.E.I. op 10 à 20 L.E.I.- of voorbeeldbedrijven per gebied.
2. Bedrijfskartering op deze bedrijven door de Stichting voor Bodemkartering.

3. Verzamelen van de bestaande gegevens over gewassen, bodem, bemesting en bedrijfsmethoden;
4. Het doen van proefoogsten en taxaties, gezamenlijk door de Stichting voor Bodemkartering, P.A.W., Instituut voor Bodemvruchtbaarheid.

Daarnaast kunnen losstaande onderzoeken van grote waarde zijn, zoals graslandkarteringen, bodemvruchtbaarheidsonderzoek, enz.

IV. DE ORGANISATIE VAN HET WERK DOOR HET L.E.I.

Vanzelfsprekend is, dat niet direct een ideale organisatievorm werd gevonden, temeer, daar aanvankelijk niet bekend was welk een omvang het werk zou nemen. Thans is de regeling zo, dat in elk type gebied op een aantal van 10 tot \pm 20 bedrijven gegevens worden verzameld. Voor zover het L.E.I.-bedrijven zijn is aan de deelnemer een boekje uitgereikt, waarin technische gegevens per perceel worden gevraagd (zie bijlage 2). Het boekje maakt thans deel uit van de financiële boekhouding. Toezicht en controle berusten bij de eerste gedetacheerde, die daarbij de hulp kan inroepen van de rayon-assistent.

Voor zover het voorbeeldbedrijven betreft worden de gegevens overgenomen uit de bestaande technische administraties. Het streven is een 6- à 10-jarig overzicht te verkrijgen. Daartoe is vóór af op de bedrijven een enquête gehouden. De op deze wijze verzamelde cijfers worden aangevuld door de cijfers, welke door middel van de technische boekhouding worden verkregen. Het ligt in de bedoeling, dat het verzamelen van gegevens in die gebieden die reeds het langst hebben meegedaan per 1 mei 1960 wordt gestopt, andere gebieden blijven doorlopen tot 1 mei 1961. In bijlage 2 wordt een schema gegeven van het boekje, dat aan de boeren is uitgereikt, bijlage 3 geeft een overzicht van de toelichting op het boekje dat eveneens aan de boeren is uitgereikt. De gegevens worden op het hoofdkantoor in Den Haag verwerkt en in verslagen samengevat. De boeren krijgen dit verslag toegezonden. Tevens ontvangt ieder een bodemkaart van zijn bedrijf. Het is reeds gebleken, dat men dit zeer op prijs stelt.

V.B. Economische landclassificatie

Wij zouden niet volledig zijn, indien wij niet ook de betekenis van de economische landclassificatie omschreven. Deze classificatie valt momenteel niet onder het werkterrein van de Werkgroep. Bij de bodemgeschiktheidsclassificatie koerst men voorlopig aan op het modale bedrijf, nl. met een bedrijfsgrootte en van een bedrijfstype dat in een bepaalde streek het meest voorkomt; de reeds genoemde economische gegevens (prijzen etc.) hebben alleen betrekking op de keuze van zo aannemelijk mogelijke en een bepaald tijdstip gekozen constanten, binnen die bestaande bedrijfsverbanden. Althans, is dit voorlopig de opdracht van de werkgroep. Men kan zich echter

ook voorstellen, dat men gaat zoeken naar een classificatie die gebaseerd is op het optimale bedrijf, waarbij men bij een bepaalde prijsverhouding tussen produkten en produktiemiddelen de meest gunstige bedrijfsgrootte opspoort, nl. bij een bepaalde bedrijfsoutillage en met de meest gunstige bedrijfsstructuur en het meest economische bouwplan. Voorlopig voert dit echter te ver, hoewel men bij het L.E.I. hiermede zou kunnen gaan pionieren.

VI.C I. Adviserende landclassificatie

Ook hier willen wij nog enkele woorden aan wijden. Bij deze classificatie valt de klemtoon op "adviserende".

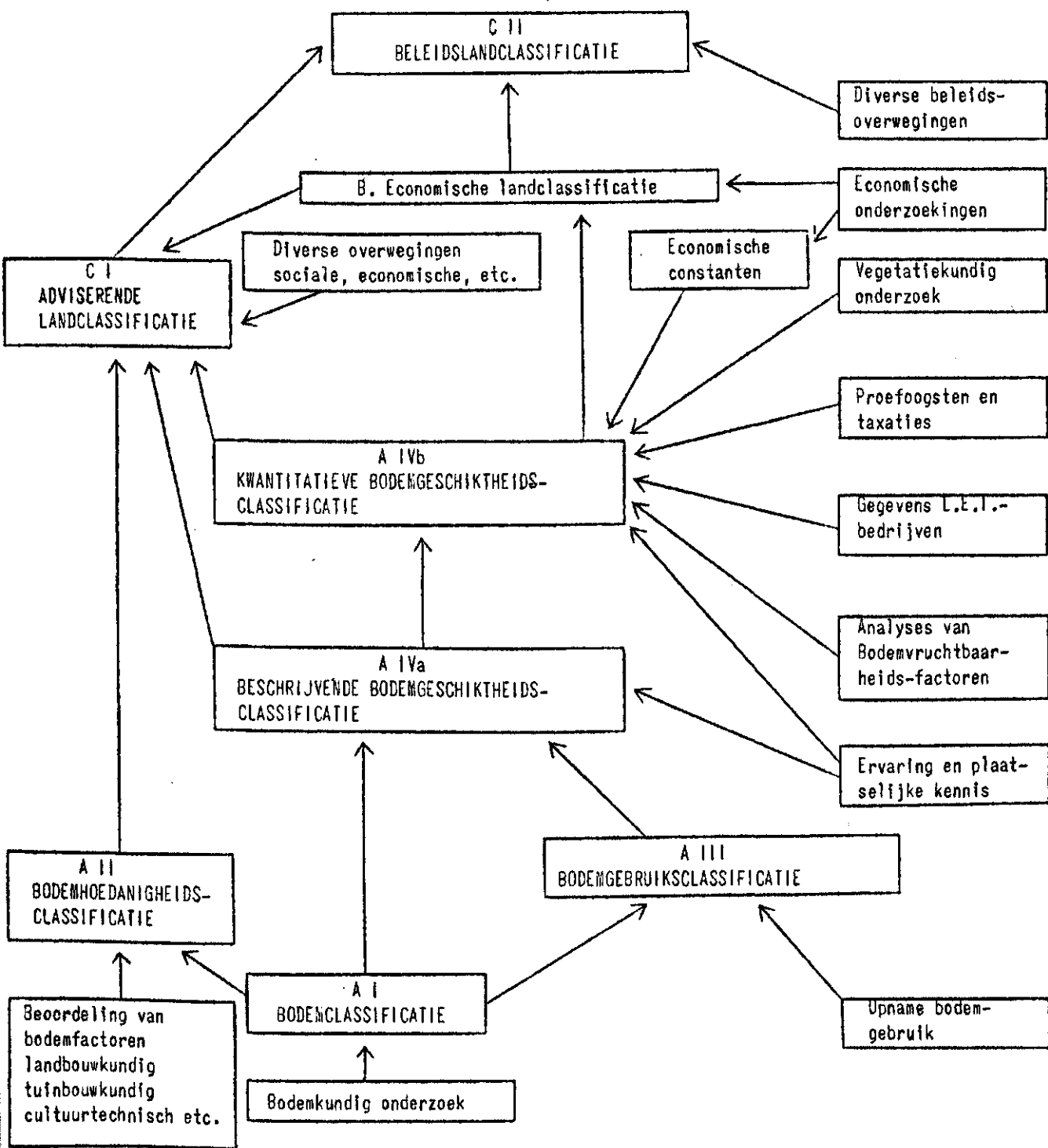
Deze classificatie geeft nl. advies omtrent de mogelijkheden die bestaan, m.a.w. de classificatie beoogt naast bodemkundige op grond van economische en maatschappelijke overwegingen, het aangeven van de richting waarin men zich moet bewegen om de actuele toestand (A III) te wijzigen in de potentiële toestand genoemd onder (A IV).

VII.C II. Beleidslandclassificatie

Tenslotte kunnen beslissingen genomen worden om te komen van (A III) tot (A IV). Het is vanzelfsprekend, dat ook hierbij naast bodemkundige, sociale en economische overwegingen een rol spelen; voorts kan het beleid in meer of mindere mate gericht zijn op C I.

's-Gravenhage, 15 mei 1958

R. Andringa

SCHEMA VAN CATEGORIEËN VAN LANDCLASSIFICATIE (maart 1958)

- A = Bodemkundige landclassificatie
- B = Economische landclassificatie
- C = Advies- en Beleidslandclassificatie.

TOELICHTING BOEKJE LANDCLASSIFICATIE

Gelieve in te vullen:

1. Het No. en de totale oppervlakte van elk perceel.
2. Zo mogelijk de naam of aanduiding van elk perceel.
3. Gedeelte van het perceel. Indien een perceel in gedeelten wordt gebruikt, dan elk gedeelte met een letter, b.v. a, b, c, enz. en de oppervlakte van dat gedeelte aangeven.
4. Naam van het gewas.
5. Kg zaaizaad of pootgoed per perceel.
6. Indien bekend ras en hoedanigheid van het zaaizaad of pootgoed (met hoedanigheid wordt bedoeld: 1e, 2e of oudere nabouw, bij aardappelen klasse en maat).
7. De bemesting vermelden per perceel of gedeelte van het perceel, b.v. 80 kg kas, 100 kg slak, 50 kg K 40, 100 kg silicakalk enz. (in gangbare afkortingen). Indien van de bemesting met stalmest en/of gier de hoeveelheden niet bekend zijn, dan vermelden of het perceel licht, normaal of zwaar is bemest (als normaal wordt beschouwd \pm 20 ton).
8. De opbrengst van het bouwland vermelden per perceel of gedeelte van het perceel, b.v. 700 kg rogge en 800 kg stro. Indien niet apart geoogst wordt, dan schatten en vermelden b.v. goed gewas vermoedelijke opbrengst 700 kg rogge en 800 kg stro.
9. Opbrengst grasland. Indien een perceel gedeeltelijk gemaaid wordt, dan opgeven hoe groot de gemaaide oppervlakte is. Wanneer de opbrengst in kg niet bekend is, hier onbekend invullen. Steeds datum van maaien vermelden en waarvoor werd gemaaid (hooi etc.).
10. Oppervlakte en naam van het gewas.
B.v.: 0,45 ha knollen.
11. De bemesting van het nagewas. Zie punt 7.
12. Opbrengst per perceel schatten, b.v. goed gewas \pm 6 ton knollen.
13. Opmerkingen. Hier eventuele opmerkingen betreffende onkruid en ziektebestrijding, schade veroorzaakt door weersomstandigheden zoals nachtvorst enz. vermelden.